

A
református
nők lapja

Megjelenik negyedévente

Mária és Márta

m a g a z i n

XXI.
évfolyam,
2022 / 3

Szentek legyetek!

Az ige mellett

Szentek legyetek, mert én szent vagyok!

(Ledán István)

3. oldal**Jegyzet**

Szentek voltunk, szentek vagyunk

(Bustya Sándor)

5. oldal

Szószékeink szentsége

(Bustya Dezső)

6. oldal**Interjú**

A humor, mint görbe tükör

(Korondi Kinga)

8. oldal**Történelem**

Akiken átsüt a Nap

(Korondi Kinga)

10. oldal**Elmélkedés**

Hétköznapi szentek

(Berekméri Melinda)

12. oldal**Portré**

Ilona néni (Berekméri Melinda)

14. oldal**Gyerekoldal****15. oldal****Irodalom**

Márai Sándor: Erősítő (regényrészlet)

16. oldal**Keresztrejtvény****18. oldal****Receptek****19. oldal**

„Múlnak az évek” – jut eszembe Mező Misi dala, amit 5 évvel ezelőtt hallottam először, a Reformáció 500 éves évfordulója alkalmából szervezett budapesti rendezvényen. Szeptemberi hideg esős napon nézek ki az ablakon, és arra gondolok, hogy nemso-kára újra itt a Reformáció ünnepe. S míg mi, protestánsok az állandó, újra meg újra megreformálódás ünnepére készülünk, római katolikus ismerőseink Mindenszentek ünnepére hangolódnak. Ebben a lapszámunkban a szentek témájával foglalkozunk.

Mi jut eszünkbe, mikor a szentségről hallunk? Ledán István lelkész Isten ígéjének segítségével magyarázza meg a szentség református hitvallásunk szerinti fogalmát. A katolikus egyház szentjeiről hallottunk, kiábrázolásukat is megtekinthetjük egy-egy templomlátogatáskor, de hogy mi szentek lennénk, azt lehetetlennek tartjuk. Ha a kifejezés jelentését megismerjük, akkor jobban megértjük a Bustya Sándor jegyzetében olvasható állítást: márpedig mi is lehetünk szentek. Arról, hogy milyenek a hétköznapi szentek, Berekméri Melinda ír. Ugyancsak ő és Korondi Kinga mutat be két olyan aszszonyt, akiket nem avattak boldoggá, sem szentté, de megszentelődtek abban, amit cselekedtek. Szabó Rozália diakonissza és Ilona néni életéből ismerhetünk meg pillanatképeket. Adorjáni László szószéki szolgálata mellett karikatúráival is szolgál az egyházban. Beszélgetőpartnere arról faggatja, hogy meddig lehet kifigurázni helyzeteket, embereket, úgy, hogy ne sértsen meg semmiféle szentséget a karikatúra.

Megszokott rovataink valamilyen módon mind kapcsolódnak a szentség fogalmához, megértésében segítenek bennünket, ezért olvassuk őket figyelmesen: csendben elmélkedjünk egy-egy versen, jegyezzük meg a havi igeverset, fejtsük meg a keresztrejtvényt. Milyen lehetett a szentek elegele, nem tudom, de a szilva jótékony hatásairól sokat olvashatunk, ezért próbáljuk ki a gazdasszony receptjeit. Legyünk szentek, vigyázzunk egymásra!

• BORSOS MELINDA

Szentek legyetek, mert én szent vagyok!

A szentségről elsöre csupa olyan dolog jut eszünkbe, amivel a Péter első levelében mindegyre találkozunk: tisztaság, hibátlanság, szeplőtelenség. Vagyis a szentség – mondhatnánk – az, amihez nekünk nincs közünk. Az ember nem tiszta, nem hibátlan és nem szeplőtelen. A mecsetek díszítőelemeibe szándékosan visznek bele valamilyen hibát, aszimmetriát, mondván, hogy csak Isten tökéletes. Semmi, ami emberi, nem lehet hibátlan. Szoktuk mondani: senki nem szent. Senki nem tökéletes. Ritkábban azt is mondjuk, hogy semmi nem lehet tökéletes. Ennek ellenére (ha a tökéletességet nem is) a szentséget sok mindenhez tudjuk kapcsolni. Például egy épülethez, valamilyen helyhez, tárgyhoz, mi több, akár egy emberhez is. De mitől szent egy épület? Jobb anyagból épül? Nem feltétlenül! Mitől szent egy tárgy, mondjuk egy aranykehely? Több benne a színarany? Lehet, de ez nem szükségszerű. Egy templomi ezüstkehely „szentebb”, mint egy tizenhét karátos aranygyűrű az ujjunkon. Mitől szent az úrvacsorai kenyér és bor? Más az íze? Más az összetétele? És hogy-hogy nem szent fél órával az istentisztelet előtt, fél órával az istentisztelet után? És még mindig nem tettük fel a legzavarbaejtőbb kérdést: mitől szent egy ember? Különb? Jobb? Tehetségesebb? Netán emberfeletti képességekkel rendelkezik? Minél jobban belemerülünk a bibliai szentség kérdéskörébe, annál inkább összezavarodunk. Pál szenteknek nevezi a korinthusi hívőket (kivételek nélkül mindenkit), és mégis a gyülekezetben olyan bűnök ütnek fel a fejüket, amelyek még a pogányok között sem fordulnak elő (1Kor 5,1). A korinthusi szentek (hívők) fogják ítélni a világot, sőt az angyalokat is (1Kor 6,2-3), mégis apró-cseprő

ügyekkel bíróságra citálják egymást. Akkor hát mégis mit jelent a szentség? Nem azt jelenti, hogy jobbak, kiválóbbak, tisztábbak vagyunk, legalább az átlagembernél?

Latinul a sacer (szent) egyszerre jelenti azt, hogy szent és utálatos. Az emberi szentségre örökké ez érvényes. Ahogy a régiek mondták: a hívő ember *simul iustus et peccator*, egyszerre igaz és bűnös. A szentség nem valamilyen minőség vagy tulajdonság. A hívő ember szentségéről legalábbis ez semmi esetre sem mondható el. Isten az, aki mindenképpen szent. A szentség hozzátartozik a lényéhez. Teológusi madárnnyelven ezt így mondják: a szentség Isten attribútuma. Istennek nem kell szentté lennie, mert az: csodálatos, fenséges, egyedülállóan „más”. Az ember nem szent, azzá kell lennie. Az embernek tennie kell valamit ahhoz, hogy szent legyen. Vagy Istennek kell valamit tennie azért, hogy az ember szent lehessen. Olvassuk el még egyszer figyelmesen az Ószövetségből idézett igét: szentek legyetek, mert én szent vagyok. Isten

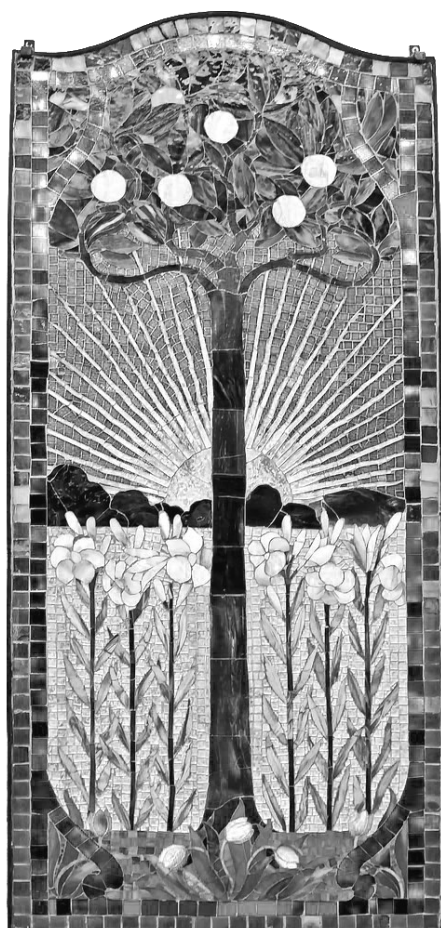
szent (vagyok), az ember azzá lehet, vagy azzá kell lennie (legyetek). No de hogyan lesz azzá? Pontosabban: mitől lesz azzá? Attól, hogy tudja: Krisztus véren vásárolt tulajdona. Attól, hogy reménységben él. Reménykedik abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kap. Ezért lehet minden hívő ember szent, függetlenül attól, hogy éppen mennyi küzdelme van a bűnnel, mennyire húzza le a múltja, vagy milyen gyakran esik kísértésbe. Szóval a szentség egyrészt – mondjuk így – státus. Ezt a státust minden ember megkapja, amikor hívővé lesz.

Ugyanakkor a szentség egy életre szóló feladat is, állandó igazodás az „isteni standardhoz”. A szent attól szent, hogy nem a korszellemhez igazodik, hanem a csodálatos, fenséges, egyedülállóan „más” Istenhez. Persze a szent folytonos feszültségben él. Érzékeli, hogy egyszerre szent és nem szent. Ez akár fel is örölhetné, örökösen frusztrálttá tehetné. És mégse frusztrált, mivel reménységben él. Tudja, hogy az,

Róth Miksa – Mozaik gránátalmákkal

aki elkezdte benne a jó munkát, elvégzi a Krisztus Jézus napjára (Fil 1,6). Tudja, hogy minden szeplő, minden fogyatkozás, minden botlás idővel – ha nem korábban, hát Krisztus napjának idején – eltűnik. A bűn világában csak így, csak ezzel a perspektívával lehet derűsen élni. Márpedig a szent derűs is. Nem is igen tudjuk elképzelni a szentséget ragyogás, valamilyen sugárzó fény nélkül.

Róth Miksa – *Felkelő nap*

Hogy a szent egyúttal jobb-e, különb-e, kiválóbb-e az átlagembernél (bár a szentséget az átlagon felüli jósággal, kiválósággal szoktuk társítani), nem lényegbevágó kérdés. Nem gondolom, hogy a szenteknek az lenne a legfőbb ambíciójuk, hogy jobbak, különbek, kiválóbbak legyenek másoknál. Nekik elég az, hogy jobb és különb az életük iránya. Elég az, hogy csodálatos, fenséges, egyedülállóan „más”, egyszóval Szent az, akihez életüket igazítják.

• LEDÁN ISTVÁN

A kegyelem csillagjegyében

A következő negyedévben arra a hónapra, amelyikben születettél, horoszkóp helyett egy Igét kínálunk a kegyelem csillagjegyében:

„Így kiáltott egyik a másiknak: *Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsőségével teljes az egész föld!*” (Ézs 6,3)

Január

„Féljétek az Urat, ti szentjei! Mert akik őt félik, azoknak semmiben nincs fogyatkozásuk.” (Zsolt 34,10)

Február

„Aki pedig a szíveket vizsgálja, tudja, mi a Lélek gondolata, mert Isten szerint esedezik a szentekért.” (Róm 8,27)

Március

„Ezért tehát nem vagytok már idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és az Isten háza népe, akik az apostolok és próféták alapkövére épültetek, ahol a szegletkö maga Jézus Krisztus.” (Ef 2,19-20)

Április

„Adjatok hálát az Atyának, aki alkalmassá tett minket a szentek örökségében való részvételre a világosságban, aki kiragadott minket a sötétség hatalmából, és átvitt az ő szeretett Fiának országába.” (Kol 1,12-13)

Május

„Mindenkor hálát adok az én Istenemnek, amikor megemlékezem rólad imádságaimban – mert hallok a te szeretetéről és hitedről, amely az Úr Jézus és minden szent iránt van benned -, ...” (Filem 1,4-5)

Június

„Ki ne félne téged, Uram, és ki ne dicsőítsen a te nevedet, hiszen egyedül te vagy szent! Mert a pogányok eljönnek mind, és leborulnak előtted, mert igazságos ítéleteid nyilvánvalókká lettek.” (Jel 15,4)

Július

„Titeket pedig gyarapítson az Úr, és tegyen bőséggé az egymás és a mindenki iránti szeretetben, mint ahogy mi is vagyunk irántatok. Erősítse meg a szíveteket feddhetetlen szentségben Istenünk és Atyánk előtt, amikor eljön a mi Urunk, Jézus minden szentjével együtt.” (1Thessz 3,12-13)

Augusztus

„Törekedjétek mindenkivel a békeségre és a megszentelődésre, amely nélkül senki sem látja meg az Urat,...” (Zsid 12,14)

Szeptember

„...és ti magatok is, mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokkal áldozzatok, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.” (1Pét 2,5)

Október

„Fennszóval kiáltok az Úrhoz, és ő meghallgat engem szent hegyéről.” (Zsolt 3,5)

November

„Most azért, ha figyelmesen hallgattok a szavamra, és megtartjátok szövetségemet, ti lesztek az én népem valamennyi nép közül, bár az enyém az egész föld. És papok birodalma és szent nép lesztek.” (2Móz 19,5-6)

December

„Adjatok dicsőséget az Úr nevének, hozzatok ajándékot, jöjjetek színe elé, imádjátok az Urat szent ékeségben.” (1Krn 16,29)

Szentek voltunk, szentek vagyunk

Mármint, hogy mi? Rólunk, közönséges halandókról, botladozó bűnösökről lenne szó? Nincs itt valami félreértés? Mert hogy Isten szent,

Radnai Zoltán – Anya gyermekével

ahhoz nem fér kétség, nem vita tárgya. Ő tökéletes, tiszta, igazságos, bölcs, szerető, mindenható. Más kategória mint mi, nincs hozzá fogható. Különálló, merthogy a szent szó tulajdonképpen elkülönülést jelent. Ő igen, de hogyan lennénk mi is szentek?

Nem kell minden magyarázatot Ádámnál és Évánál kezdeni, szokták mondani, jelen esetben azonban elkerülhetetlen ez az indulási pont. Az első emberpárt ugyanis Isten saját hasonlatosságára, igazságban és szentségben teremtette. Nem voltak vele egyenrangúak, sem mindenhatóak, sem tökéletesen bölcssek. Isten fölöttük állt, de olyanná teremtette őket, hogy képesek legyenek teljesíteni mindazt, amit elvár tőlük. Szentségben teremtettek, és szentként éltek.

Házasságkötéskor mi magunk is megfogadjuk, hogy választottunkkal szentül fogunk élni. De hogyan élhetnénk szentül, ha bűnben fogantak és mindenféle gonoszságra hajlamosak vagyunk? Teljesíthető-e ez az ígélet? Nem olyasmire vállalkozunk, amire eleve képtelenek vagyunk? Hát szentek vagyunk mi? Ha újból felidézzük a szent szó eredeti jelentését – elkülönülés –, közelebb kerülünk a válaszhoz. Elkülönítve, elválasztva vagyunk mindannyian, akik meg vagyunk kereszteleve. Nem különbek, hanem másak vagyunk. Miként a szent edényeket, nem az anyag, hanem a rendeltetés tesz szentté. Isten választottjai, Krisztus követésére elhívtak, az ő seregének tagjai vagyunk. Ha hisszük és elfogadjuk értünk hozott áldozatát, akkor Isten úgy tekint ránk, mintha soha semmi bűnt nem követtünk volna el. Krisztus által megszenteltek vagyunk.

A szentek közösségéhez tartozunk, ezt az apostoli hitvallásban (a Hiszekegyben) is kijelentjük, és hi-

vatkozunk rá a – szinte minden is-tentiszteleti alkalmunkon elmondott – bűnvalló imában is. Ennek ellenére sokan úgy vélik, hogy gyülekezeteinkben nincsenek szentek, élő ember nem is lehet szent. Ezt a hitet erősíti a római katolikus egyház által gyakorolt szentté avatási folyamat, amelyben csakis elhunyt személyek jöhetnek szóba, mint jelöltek. Hosszadalmas kivizsgálás után, cselekedeteik vagy elhordozott szenvedéseik alapján nyilvánítják ki, hogy az adott személyt Isten felvette a szentek seregébe. Ezzel szemben a protestáns egyházak úgy vélik, hogy nem kell kiemelni, listába szedni, megkülönböztetett tisztelettel emlegetni senkit sem a hívek seregéből. Ezt az álláspontot a következő, erősen sarkított formában hallhatjuk sokszor: a reformátusoknál nincsenek szentek.

Ha számba vesszük a cselekedeteinket, bátran állíthatjuk, hogy senki sem érdemli meg, hogy a szentek közé sorolják. Isten azonban nem csak arra figyel, hogy mi mit tettünk, hanem nyilvántartja azt is, amit ő tett értünk. Nem mondott le arról, hogy vele közösségben, békességben, üdvösségben éljünk. Az első emberpárt igazságban és szentségben teremtette, nekünk pedig Jézus igazságát és szentségét ajándékozza, ha őt elfogadjuk. „Meg vagyok kereszteleve!” – erre az otthonában lévő, emlékeztető feliratra tekintett Luther Márton, ahányszor bizonytalanságban, kétségek, próbák között volt. Abból merített erőt, hogy felidézte, ismételte, tudatosította, hogy a keresztség által Krisztus lemosa bűneinket és megszentel. Szentek vagyunk, mondjon bármit is a világ, nekünk ehhez kell tartanunk magunkat.

• BUSTYA SÁNDOR

Szószerkeink szentsége

Református istentiszteletünk dologi alkotórésze a templom és annak berendezése: a szószék, az úrasztala, az orgona, a persely. Amennyiben a templomot Isten házaként emlegetjük, mert ott Istennel találkozunk, úgy a szószéket sem lehet egyszerűen berendezési tárgynak tekinteni. Nem szónoki emelvény, hanem az a hely, ahonnan maga Isten szól. Ami a szószékről elhangzik, az nem is lehet más, mint Isten beszéde, ha ma is valljuk református eleinkkel együtt, hogy „Isten ígéjének prédikálása maga Isten ígéje”. Ezért a szószék éppen úgy szent hely, mint maga a templom. Soha nem tudok úgy fellépni a templomi katedrára, ahogyan például egy előadóterem emelvényére. Amikor a szószék első lépcsője alatt megállok, szinte hallom a szót, amelyet Mózes hallott az égő csipkebokornál: „*Oldd le a te saruidat lábadról, mert a hely, amelyen állasz, szent föld*” (2Móz 3,5). Ezzel összhangzik az Újszövetség bizonyossága, Péter vallástétele Jézus hatalmának, csodateremtő erejének megtapasztalásakor: „*Eredj el én tőlem, mert én bűnös ember vagyok, Uram!*” (Lk 5,8).

Egyházi törvényeket, kánonokat alkotó őseink és az Istentiszteleti Rendtartást megállapító zsinatunk a reformáció kora óta mindenkor egyaránt felelősséggel szóltak

a templomi szószékről. Kimondották, hogy arra csak lelkipásztornak és lelkészjellegű egyéneknek (teológiai hallgatóknak, ünnepi legátusoknak) szabad felmenniük, és kifejezetten istentisztelet tartása céljából. Rajtuk kívül a szószékre senki föl nem léphet; kivételt képez a templomi gondozó (harangozó), aki takarítás, portörletés céljából fölmehet arra. Ha az istentiszteletet a kántor, vagy megbízott konfirmált egyháztág végzi, azt csak az úrasztalától teheti.

Ezeket az istentiszteleti rendszabályokat a múltban komolyan be is tartották. Egyik egyházközségünk levéltárában, a Presbitérium fegyelmező munkájáról olvasva találtam adatot arra nézve, hogy egy „éretlen ifjú” meg gondolatlanul, tréfából a szószékre fölment; a Presbitérium 10 botütésre ítélte, amit a Vizitációs Bizottság előtt végre is hajtottak.

Hány embert kellene ma „megpálcázni” amiatt, hogy nem tartja szent helynek a szószéket, és gondatlanul (gondatlanul) lépked föl a lépcsőin? Hány örüllő nem gondol arra, hogy a „parókusi jog” azt is jelenti, hogy felelős nem csak az ott elhangzó beszédekért, de magáért a tényért is, hogy illetéktelent felenged a templom szószékére?

Ma ugyanis megdöbbenő, hogy ki mindenki lépdel fel a szószékre. Felmegy a meghívott előadó, holott mondandója egyáltalán nem istentiszteleti jellegű. Az indok: ott van a hangerősítő, onnan jobban hallják. És felmegy a szenátor úr, meg a képviselő úr március 15-én, október 6-án, és elmond egy olyan emlékbeszédet, aminek a Kultúrotthon színpadán vagy a köztéri szobornál volna a helye, de nem a templomban. Ezek a beszédek igen gyakran – szomorú személyes tapasztalatom tanúsítja – a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás bibliai tanításának az ellenkezőjét zengik. Ezek után kérdelem, hogy meggyel a lelkipásztor a szószékre hitvallásos igemagyarázatot tartani? Lehet-e a szószék olyan forrás, amely egyazon helyről áraszt édes és sós vizet?

És felmegy a szószékre a fényképész, meg a videós. Nincs olyan esketési szolgálat vagy konfirmáció, egyre inkább már keresztség se, amelyen ne kellene megvívunk harcunkat a fotósokkal. Pedig a szolgálat elején elmondjuk: prédikáció, imádság alatt nincs fényképezés. Megengedett: az ének alatt. Konfirmálók úrvacsorázásakor tilos az egyes növendékek úrvacsorázását fényképezni; a villanófény botrányt is okozhat: a megijedt konfirmáló esetleg elejti a kelyhet vagy magára önti a bort. – Mindhiába. A fotósok ide-oda mászkálnak a szent szolgálat alatt, a látványosság hamis igénye elnyomja az áhítat, az Istennel való találkozás, a Krisztussal való lelki egyesülés örömet.

A videokamerás háttal igyekszik felfele a szószék lépcsőin, miközben a házasságkötés megáldását végzem.

• Jegyzet

Mert nem figyelhet szinkronban a lába alá is, felrúgja az egyik értékes virágvázát. A váza csörömpöl, eltörik, s amint az úrasztalánál állok, a víz csendesen folydogál a lépcsőről a cipőmbé. Az istentisztelet végén a videós megrántja a vállát: „hát eltörött...”, és azzal továbbáll. Marad a kár és a rossz érzés a szívben. Mit lehet itt tenni?

És mit lehet azért tenni, hogy a szószékről ne hangozzék olyan hirdetés, ami nem az istentisztelettel kapcsolatos? Hogy ne onnan adjuk tudtul a politikai választások idejét meg azt, hogy kire kell szavazni. Hogy ne onnan hirdessük a színtársulat délutáni előadását, vagy a szüreti

bált. Az Istentiszteleti Rendtartás világosan előírja, hogy mi tartozik Isten tiszteletéhez és mi nem; mit szabad és mit nem szabad a szószékről hirdetni. Mert van, aminek „közhírré tételére” mindenképpen más lehetőséget kell keresnünk.

Napjainkban a szent és a profán végzetesen összemosódik. Természetesen nem arról van szó, hogy van külön „templomi, ünnepi” és van egy másik, „miesnap” életünk. Nem. De a szentnek át kell járnia, át kell hatnia a közönségest, hogy az is megszentelődjék. Semmi jó nem származik abból, ha a templomot gyülesteremmé, a szószéket pedig népszónokok emelvényévé minősítjük. Vissza kell adnunk szószékeink szentségét. A Presbitériumoknak örködniük kell afölött, hogy oda senki illetéktelen fel ne lépjen, hogy onnan semmi botránkoztató el ne hangozzék. A szószék, ne feledjük, szent hely!

Marosvásárhely, 2003 február

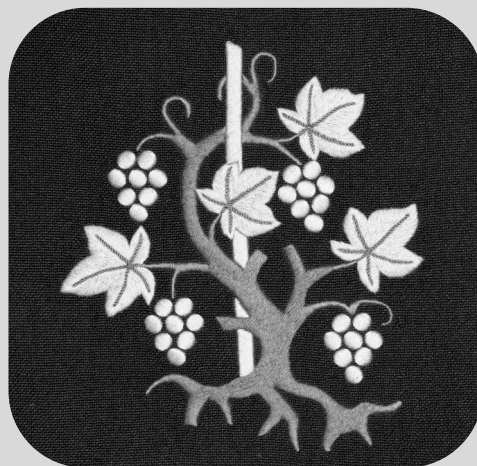
• BUSTYA DEZSŐ

Reményik Sándor

Az ige

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhítattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéktek,
A nyelv ma tündérvár és katakomba,
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!

E drága nyelvet porrá ne törjétek,
Ne nyúljon hozzá avatatlanul
Senki: ne szaggassátok szirmait
A rózsafának, mely hóban virul.
Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul,
Mintha imádkozna,
Mintha aranyat, tömjént, myrrhát hozna!

És aki költő, az legyen király,
És pap, és próféta és soha más,
Nem illik daróc főpapi talárhoz,
S királyi nyelvhez koldus-dadogás.

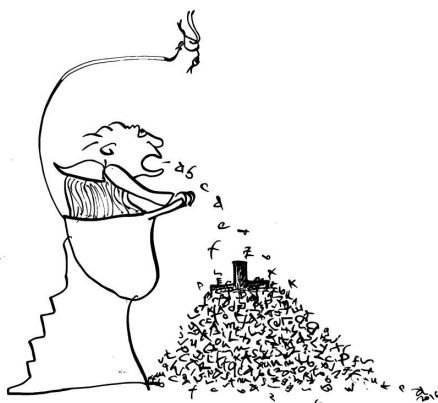
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
Vigyázzatok: a nyelv ma szent kehely,
Ki borát issza: Élet borát issza,
Előre néz s csak néha-néha vissza –,
S a kelyhet többé nem engedi el!

A humor, mint görbe tükör

Adorjáni László immár huszonhat éve a kolozsvári kétágú templom lelkésze, és egyebek mellett, ahogy ő fogalmaz, rajzaival is szolgál. Gyakran kifigurázza a körülötte levő embereket, helyzeteket, és az egyházi körök visszásságait ábrázolva, úgy gondolja, hogy szerencsés dolog, hogy belső emberként tart tükröt, kívülről ugyanis nehezebb lenne ezt elfogadni.

– Első kérdésként hadd tisztázzuk, hogy lehet-e a szentséggel viccelődni, vannak-e érinthetetlen dolgok?

– A mai világban szinte kötelezőnek tartom a humort, teljesen bibliai alapon. Be kell ismernem azonban, hogy szeretek is odapiszkálni, akár kényesebb helyzetekben is. Hogy meddig lehet elmenni, vagy hogy mit figurázunk ki, az egy másik kérdés. A Bibliában találok bátorítást arra, hogy bizonyos kérdéseket próbáljunk meg humorosabb oldalról megközelíteni. Azt látjuk, hogy a groteszk alkalmas lehet arra, hogy rávilágítsunk akár kényesebb kérdésekre is. Végül is a Biblia tele van karikatúrákkal, olyan helyzetekkel, amikor rámutat valaki arra, hogy „a király meztelen”. Tulajdonképpen erről szól számomra az egész rajzolgatás: valaki meg kell szólaljon az egyházban is, ha nincs a királyon ruha. Mert a király, szegény, mindig meg van győződve, hogy fel van öltözve, jól prédikál, jól végzi a munkáját, a szolgálatát, akár egyháztag, akár lelkész. Ugyanakkor azt látom, hogy Jézus mindenhol tépi le az oda nem illő ruhákat, a maszkokat.

De eszünkbe kell jusson a Jónás esete is, aki nyugodtan ücsörög a tők

alatt, miközben Isten bizonyára azt mondja magában: „na most jól megviccellek téged”, és tényleg sikerül neki a poén. Nagyon sok ilyen példa van a Bibliában. Jézus is azt mondja: „szükséges, hogy botrányok történjenek, de jaj annak az embernek, aki megbotrányoztat”. (Mt 18,7) Megesik, hogy valaki nem örül neki, viszont el kell mondanom, hogy soha nem kaptam fülhúzást a rajzaimért, akik látták, többnyire jó néven vették.

– Úgy értelmezem tehát a munkáját, mint egyfajta szelídített tükröt, amire van felhatalmazás is a Bibliában. Mégis úgy tűnik, hogy sokkal kevésbé használták ezt az eszközt a jézusi korban, vagy kevésbé van lenyomata a Bibliában.

– Nem jártam komolyabban utána annak a kornak. Magamnak is tartozom azzal, hogy jobban utánanézzek a Jézus korabeli zsidó humornak, amely jelentősen különbözhetett a mienktől. A Biblia tele van szójátékokkal, nevek kifigurázásával, groteszk képekkel és helyzetekkel. Például ilyen, amikor Jézus azt mondja, hogy „vesd ki előbb a gerendát a te szemedből” (Mt 7,5), akkor látsz majd elég tisztán ahhoz, hogy kivehesd a szálkát felebarátod szeméből. Ehhez a fogáshoz mi is sokszor nyúlunk, amikor egy-egy hibára humorosan hívjuk fel a figyelmet. Néha könnyebb így megközelíteni egy kényes dolgot, mint hogy Jézus másik módszerét alkalmazzuk, hogy négy szemközt vagy esetleg két tanú előtt feddjünk meg valakit. Életemben sokszor választottam más módszert is, de egyházkritikában, vagy olyan kérdésekben, amelyek érzékenyen érintettek embereket, gyakran fordultam a humor eszközéhez. Úgy

tűnik, hogy működött, talán jobban is, mint az „odamondósdi”.

– Elfogadhatjuk tehát, hogy a humor, a kifigurázás olyan eszköz, amelyet Jézus követőiként használhatunk. Van-e olyan dolog, helyzet, amivel nem lehet, nem szabad viccelődni?

– Biztos van, hiszen az emberi viszonyokban is van egyfajta mérce, amihez igazodunk. Másképpen fogalmazva, azon a nyelven kell beszélnünk, amit megértenek. Kétségtelen, hogy viszonylagos az a határ, amit nem léphetünk át. Ami nekem még elfogadható, az lehet, hogy másnak már nem. Ami a rajzaimat illeti, azzal kell számolnom, hogy lesznek, akiket bántani fog: ezt elfogadom, ezzel számolok. A megbotrányoztatás valamiféle rizikóval jár. Biztos, hogy nem mindenkinek fog tetszeni, de olyanok is lesznek, akik azt gondolják, hogy éppen erre van szükség. Vannak viszont belső határait, amelyeket nem lépek át. Az egyik az, hogy a kritika ne menjen át sértegetésbe, vagy az Isten szentségének megsértése. Még mielőtt elérnénk idáig, meg kell állnunk. De az emberek „vetköztetésénél” azért is érdemes mérlegelni, hogy meddig mehetünk el, hogy elgondolkodásra készítsünk. Ha védekezést váltok ki, akkor a hibájában erősítem meg azt, akin változtatni szeretnék.

– A kritikusok legnagyobb nehézsége éppen az, hogy túl kell lépniük a többség által elfogadott határokon, de az előbb megfogalmazott belső határokon belül kell maradniuk.

– Igen, és ebben Jézus megint jó eligazítást ad. Ott van például a szombat és a kézmosás szentsége.

• Interjú

Jézus szembe megy ezekkel, kifigurázza, ugyanakkor felvállalja az ezzel járó botrányt is. Amikor pedig a hallgatósága szerint Isten szentségét érintette, mert magát Istennek, Isten fiának mondta (Mk 14,61-64), az egészen egyszerűen az életébe került. Persze ő mindezt megtehetette. Nekünk, egyszerű halandóknak viszszafojtottabban kell a határokat fessegetnünk, pontosan amiatt, mert először is mi nem vagyunk az Isten, másodszor pedig mi nem látunk bele mások lelkébe, és ez óvatosságra kell intsen bennünket.

Ami minket illet, az ember a legfőbb ihletforrás, én magam vagyok a legfontosabb karikatúra. Elég rám nézni, és máris lehet nevetni.

Isten meztelennek teremtette az embert. A bűn elkövetése után az ember takargatni kezdte a meztelenség rútságát. Elkezdtek takargatni különböző módszerekkel azt, amit szégyellünk. Le kell ezeket venni, ahogy Isten is levette az első emberpárról a maguk szerkesztette lapikat, és helyébe más takarást adott. Esendőségünkben, Ádámhoz és Évához hasonlóan, idétlen megoldásokat találunk. Ezeket a lepleket igenis le kell rántani. Vedd észre, hogy paposkods, vedd észre, hogy szenteskedsz, vedd észre, hogy szerepeket játszol! Nézz néha a ruhád alá, és lásd meg a „meztelenséged rútságát” (Jel 16,15). Vedd észre azt, ami torz benned, ami az istenképűséghez, Istenhez, vagyis Jézushoz viszonyítva nincs rendben nálad. Ez számomra a kihívás, hogy az isteni ráébresztést gyakoroljam, hogy rámutassak, ha valami kívülről tetszetős, de belül romlott. A leplet tehát le kell ránta-

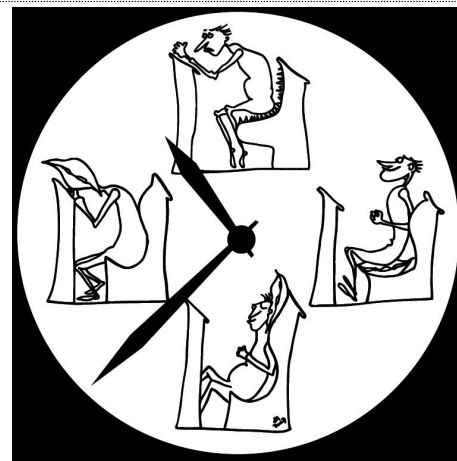
ni! De milyen szépen folytatja Jézus: öltözz fel a ruháimba! A Szentírás elindul a paradicsomi meztelenségtől, hogy végül eljusson a Jelenések könyvében láttatott fehér ruháig (7,9). A két állapot között meg le kell vetköznünk, és át kell öltöznünk, és közben fel kell vállalnunk a csúfságunkat is. Elismerni, hogy ezt elrontottam. Ez a tulajdonképpeni bűnbánat az életünkben, és enélkül nincs megtérés, nincs átöltözés. Számomra Jézus a lepellerántó, és noha beismerem, hogy sokkal többször és gyakrabban veszem észre másokon azt, ami torz, azért magamon is keresem a hibát, és törekszem azt is őszintén feltárni. Nem is lehet másként: először a gerenda, aztán a szálla...

– **Mi a fontosabb: hogy kirajzolja magából az ötletet, vagy hogy a rajz elérje a célját, és az üzenet eljusson a célközönséghez, amely ezáltal felismerheti saját hibáit?**

– Elsősorban ki kell rajzolnom magamból azt, ami nem hagy nyugton. Kapok egy ötletet, és a kényszer, hogy megrajzoljam, ott van bennem. Ezeket a bepillanásokat általában hagyom, hogy megérjenek bennem. Van, amikor bizonyos ötleteket elvetek, és gyakori, hogy elég hosszú idő telik el a tényleges rajz elkészültéig. Ha még mindig úgy érzem, hogy van üzenetértéke, akkor útjára engedem. Ugyanakkor tapasztaltam, hogy meg kell adni a szabadságot a művek értelmezésére, mert lehet, hogy a nézőkben különböző gondolatokat ébreszt. Ettől függetlenül, az a jó, ha a karikatúra minél egyértelműbb, és nem hagy túl tág teret a különböző értelmezéseknek. Gyakran szándékosan „nyitva hagyom az ajtót”, és többnyire emiatt címet sem szívesen adok. Nem azért, mert félek, hiszen ha egyszer megrajoltam, akkor azt vállalom, de az értelmezés szabadságát meg szeretném hagyni.

– **Mit tud a rajzai utóéletéről?**

– Az egyik nagy meglepetésem egy olyan óralaprajz volt, amit templomórának neveztem. Ezen, a

prédikáció hosszúságára utalva, különböző állapotokban ábrázoltam az igehallgatókat. Az egyik lelkészkollegám pedig, aki el-elnyújtotta az igehirdetést, kérte, hogy készítsek neki egy ilyen rajzot. Egy óraszerkezetre illesztette, és a szószerkelet szemben fel is tette. Ez igen biztató visszajelzés volt. De hogy legyen negatív példa is, egy püspököt ábrázoló rajzomra az érintett szelíden csak ennyit írt vissza: „ejnye-bejnye”. De hogy rám, vagy magára értette ezt, nem volt alkalmam tisztázni vele.

– **Ha a humor oldaláról közelítünk, akkor megvan a kockázata annak, hogy nem fogják komolyan venni...**

– Azt hiszem, hogy nagyon sok dolgot túl komolyan veszünk, különösen a bibliai üzenetet túl komorrá tettük. Elég a szigorú és komoly, fekete palástokra gondolni és az ugyanilyen hangvételű prédikációkra. Vagy arra a hivataloskodó komorságra és szigorra, ahogyan egyháztagjainkkal bánunk. Emiatt az örömmüzenet hirdetése nem eléggé vonzó, ráadásul nem is hiteles. Értethető, hogy ebbe a kerékvágásba belekényelmesedtünk, de jó lenne kicsit kizökkenni.

Úgy gondolom, hogy több vidámságra van szükség a templomban, az igehirdetésekben. Több, jó értelemben vett lazaságra. Pontosán amiatt, hogy visszatérjünk az evangélium gyökereihez, hiszen az örömhírt adjuk át.

• KORONDI KINGA

Akiken átsüt a Nap

Megemlékezés Szabó Rozália (1904–1992) diakonisszatestvéréről

Nehéz a szentekről és a szent életről beszélni, hiszen a szentek maguk sem dicsekednének saját életpéldájukkal, éppen ezért arra gondoltam, hogy olyanokat keresek, akik ismertek szent életű embereket. Szabó László, a marosvásárhelyi Felsővárosi Református Egyházköz-ség lelkipásztora elvállalta, hogy mesél Valakiről, aki az ő családjában élő példája volt az életszentségnek.

Rozália testvér, a nagyapja húga volt, akiről határozottan állítja, hogy hiteles keresztyén életet élt. Polgári néven Szabó Rozália, 1904. március 21-én, a tavasz első napján született Görgényszentimréen. Édesanyja római katolikus volt, és emiatt, régi erdélyi szokásnak megfelelően, őt is katolikusnak keresztelték, lánytestvéreivel együtt. Egy év múlva meghalt az édesapja, így aztán a nyolc gyermek árván maradt. Nem meglepő tehát, hogy kezdetben Rozáliát, aki a nyolcadik, legkisebb gyerek volt, a szebeni ferences zárdába küldték el tanulni. Testvérei szétszóródtak, egy részük kivándorolt Magyarországra.

Rozália 1929-ben kezdte el diakonisszai pályafutását. Makkai Sándor, aki 1926 és 1936 között volt az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke, meghirdette a belmissziói mozgalmat, beindította a nőszövetségi munkát, és létrehozta Marosvásárhelyen a Diakonissza Intézetet, ahol fogadalmat tett nővérek kaptak képzést betegápolásból, árvagondozásból. Rozália testvér hagyatékában őriznek egy 1929-ben készült fényképet, amely a Marosvásárhelyi Ref. Kollégium dísztermében készült,

amely Makkai püspököt örökíti meg a fiatal diakonisszák társaságában. Az egyházi alkalmazottak betegellátása végett az erdélyi igazgatótanács egyharmad részben tulajdonosává vált a marosvásárhelyi Czako Szanatórium Rt. által létesített kórháznak, ahol részvényei fejében több ezer napnyi jutányos ellátásban részesülhettek a rászorultak. Ebben a kórházban dolgozott Rozália testvér röntgenes asszisztensként, már a gazdasági válság napjaiban, más diakonisszákkal és apácékkal együtt. A Diakonissza Intézet az 1920-as évek végén Kolozsvárra költözött. 1931-ben Kolozsvárott sikerült megvásárolni egy alkalmas ingatlant, 1932-ben a hídelvei templom mellett megnyílt a Református Kórház, amely szintén jutányos áron nyújtott betegellátást, és amelynek ápolószemélyzete a diakonisszákból került ki. A kórház mellett épült fel a korszerű Diakonissza Otthon is.

Diakonisszaként megtartotta a Rozália testvér nevet, előbb átkerült Szászvárosba, ahol a dél-erdélyi szörvány rászoruló gyerekeit nevelőként gondozta a Kún Kocsárd-féle kollégiumban. Egy jellemző történet róla, hogy amikor az egyik gyereknek az otthonról kapott csomagjából valaki elcsente a süteményeket, akkor nem büntette meg az árvát, hanem a közeli pékségben megbeszélte, hogy a nap végén megmaradó süteményeket adományozzák a kollégiumnak, és így a gyerekek időnként hozzájuthattak az áhított finom falatokhoz.

Később Rozália testvért áthelyezték Kolozsvárra, a Magyar utcai Benedek Elek református óvodába. Erről is sokat mesélt, hogy milyen rettenetes szegénység volt a harmincas években, és a kicsi, mezítlábas munkás-gyerekek reggelente gyakran éhesen érkeztek az óvodába. Akkortájt történt, hogy Róza Mamácska elment a Pap (Párizs) utcai zsinagó-

ga mellett dolgozó sakterhez, aki az állatok zsidó rituális előírás szerint való levágását végezte. Megbeszélte vele, hogy péntekenként a friss majorságvért, amit amúgy elöntöttek volna, mert nem kóser, adja az óvo-

dának. Ezt egy kis olajjal és hagymával megfőzte és feltálalta a puliszka mellé a gyerekeknek. Ha nagyon ortodox módon nézzük, akár egészségügyi szempontból, vagy a fundamentalista Biblia-értelmezés alapján sem volt kifejezetten helyes. Ám ahogyan Jézus a Dávidról és a szent kenyerekről szóló történetben (1Sám 21, Mt 12) felülbírált az ószövetségi törvényeket, és tudott nagyvonalú lenni a szombat nappal kapcsolatban, úgy Mamácska is azt vallotta, hogy a szeretet parancsa néha felülírja a szabályokat, mert a szükség törvényt bont. És voltak, akik ezt megértették.

Rozáliát tíz évig tartó „noviciátust” követően 1939-ben szentelte fel Vásárhelyi János püspök, négy másik diakonisszával együtt, a kolozsvári Farkas utcai templomban. Az intézet némiképp hasonlított egy szerzetesrendhez. A szabályzat szerint egyenruhát és főkötőt hordtak, és ellátásban részesültek a diakonissza intézettől, de senkitől semmit nem fogadhattak el hálapénz, borralaló vagy egyéb formában. Ameddig hivatást éreztek a diakonissza szolgálatra, addig nem volt szabad férjhez menniük, viszont, ha a családi életet kívánták választani, akkor „a testvérek áldásától kísérve” kérhették felmentésüket, és családot alapíthattak. Rozália test-

• Történelem

vér Borbáth Dániel igazgató-lelkipásztor irányítása alatt a jelölt testvérek képzéséért is felelt, és mindvégig becsülettel helytállt bármilyen helyzetben.

1950-ben feloszlatták a szerzetesrendeket és egyúttal a diakonissza intézetet is. A diakonisszák ápolónői vagy pedagógusi pályát választottak. Egy részük férjhez ment. Egyesek egyházi munkát, kántorizálást, vallásoktatást munkát vállaltak. Rozália testvér Tonk Emilnek, a teológia házi orvosának az asszisztense lett, és így a teológia épületébe költözhetett. Ő tartotta rendben a betegszobát, és élete végéig a teológusok hosszú sorának segített betegápolóként. Sokszor egyszerűen csak egy tányér étellel, egy csésze kávéval, egy-egy egészségügyi jótanáccsal. Házaspárokat hozott össze, embereket békített ki, betegeket látogatott, szomorkodókban tartotta a lelket. Késő éjszakába nyúlóan tudott beszélgetni. Teológus „fiaival” együtt lelkiismeretesen gondozta a Házsongárdi temetőben az egykori teológiai tanárok, püspökök, lelkipásztorok, diakonisszatestvérek síremlékeit. Igazából sohasem ment nyugdíjba. Egykori árvaházi gyermekeinek és teljes lelkészgenerációknak a sorsát számon tartotta, hogy ki hová került, kivel mi történt az évek során.

Távol állt tőle az ájtatoskodás, mégis nyilvánvaló volt őszinte hite. Minden vasárnap istentiszteletre járt, barátnőivel éveken át közös bibliaórákat tartottak, gyakran az ő teológiai kis szobácskájában, amely mindig tiszta, rendes és illatos volt. Ő maga idős korában is mindig ápolt volt. Tisztán, szépen énekelt. Művelt, olvasott, érdeklődő volt, humoros és bölcs is ugyanakkor.

Diakonisszaként soha nem járhatott szórakozóhelyekre vagy mulatságokba, de ezt nem kényszerű lemondásként vagy veszteségként fogta fel. Soha nem vált besavanyodottá, társaságkerülővé. Életvidám-

ságát mindig megőrizte, a fiatalokat pedig arra biztatta, hogy ha elmennek valahova társaságba, bálba, esküvőre, ott nyugodtan táncoljanak, jól érezhetik magukat, de ott is maradjanak meg mindig józan életű keresztyéneknek.

1992 nyarát a marosvásárhelyi rokonoknál töltötte, de őszire, mire kezdődött az oktatás, vissza kívánt térni kis lakásába. Kereken harminc éve, 1992. szeptember 12-én hazahívta az Úr, akinek alázatos szolgálóleánya volt. Végakarata szerint a Házsongárdi temetőben, a diakonisszák sírkertjében, leánytestvérének, Terkának a sírjába temették. Az egyforma, szerény kis sírokat a Gergelyné Tőkés Erzsébet által vezetett Házsongárd Alapítvány javíttatta meg és gondozza. Drága emlékét rokonai, neveltjei és sok lelki gyermeke őrzi.

A diakonissza szolgálat egyik lehetséges módja volt az Istennek szentelt életnek, de ha jól szénézünk környezetünkben, Istennek hála ma is találkozhatunk szent életű keresztyénnel, idősekkel és fiatalokkal egyaránt, akikre találó egy másik kortárs magyarországi diakonisszatestvér, Túrmezei Erzsébet verse, amely szerint a keresztyének azok, „akiken átsüt a Nap”.

• KORONDI KINGA

La vita è bella

A metróon történt. Ott, ahol a fiatalok nemtörődöm módon, elterülve, lábukat kinyújtva szoktak az üléseken terpeszkedni. Ismerősöm meséli, hogy néha rájuk szól, hátha pótolhat valamit a hiányzó nevelésükből. Ezen a napon egy fiatal fiú lábait kellett kikerülje. Már éppen fontolgatta, hogy szól, de végül nem volt rá szükség. Valaki hangosan, elégedetlenkedve megtette helyette. A mellette ülő, addig láthatatlan, középkorú asszony azonnal felpattant, és kezével térdnél behajlítva, a fiú lábait elhúzta az útból. Akkor nézte csak meg jobban a fiút, és vette észre, hogy nem csak testi, hanem enyhe szellemi fogyatékkal is él. Elszégyellte magát, különösen az asszonnyal szemben, aki csendes derűvel időnként újra meg újra megigazította a fiú lábait, amelyek minduntalan kiegyenesedtek. Közben halkan beszélgettek, nemigen lehetett hallani, hogy miről. A fiú néha elmosolyodott, válaszolgatott, néha huncutul pisolygott. A nő pedig hasonlóképpen, végtelen derűvel beszélt neki. Elég volt velük egy légtérben lenni, és érezni lehetett, ahogy áradt belőlük a békesség. Egészen vidám lett, mire végül a megállóban leszállt, majd visszanezett. A fiú mondott valamit, és egyszerre csak váratlanul mindketten kacagásban törtek ki. Nem volt bántóan hangos, de addigi visszafogottságuktól mindenképpen elütött.

Már a téren volt, és fülében még mindig az a tiszta kacagás zengett. Egy darabig visszafogta magát, de így is furcsának tűnhetett szélesen mosolyogva. Aztán egyszer csak kisütött a Nap, és neki is nevetnie kellett. Már nem fogta vissza magát, csak örült a váratlan ajándéknak, és kacagott felhőtlenül, mert az élet szép.

– k2 –

Hétköznapi szentek

Szentnek lenni elhatározás kérdése? Akarni kell, és szentté válik az ember? A szentség fogalom, vagy állapot? Ennek megértése érdekében segítségül hívtam két véleményt. Egyiket egy teológus fogalmazta meg, másikat egy irodalmár. Papp Vilmos lelkipásztor írja a *Szent* című esszéjében: „A Szentírás értelme szerint egyedül Isten „szent”. Ezután szentté válik az, akit és amit Isten a maga szolgálatába állít. Ez viszont Isten szuverén döntése. Ezt ember sem ki nem érdemelheti, sem meg nem akadályozhatja. Akit Isten kiválaszt – lehetett addig nagyon bűnös, Istentől távoli –, az ő emberileg megérthetetlen kegyelmi döntése folytán szentté válik. Így lett a Krisztuskövetők ellenségéből, Saulból Szent Pál apostol. (...) Bizony van református szentség. Nagyon is! Ámde ez nem a belőlünk automatikusan kibontakozó jóság. Nem is emberi minősítés kérdése. Isten kiválasztó kegyelmének és Jézus büntörlő áldozatának az eredménye. (...)” Van akinek ez a válasz kielégítő, és van, akinek nem. Jó kis teológiai vita kerekedhetne belőle. De mit mond az író? Márai Sándor sok frappáns idézete közül ez az egyik: „A szentek életének egyik legfőbb értelme, hogy a szentség egy napon elviselhetetlen erővel kezd sugározni lényükből, s ezért az emberek megfőzik vagy megsütik őket. Ez az erő, mely a szenteket arra kényszeríti, hogy elhagyják otthonukat, s ellenálljanak az embereknek, leküzdhetetlen. Nagyon ritkán esik meg, hogy egy szentet karosszékekben ábrázolnak, amint kilencvenévesen, a pátriárkák korában, ősz hajzattal, nyájasan üldögél dédunokái körében, és képes újságot olvas. A szent mindig harcol.” Sok igazság van benne, de erről is lehetne vitatkozni.

Olvasunk szentté avatásokról, hallunk szent életű emberekről, de az igazán izgalmas kérdés nem az, hogy ki a szent, hanem az, hogy én

lehetek-e szent? Emberileg mit lehet tenni ennek érdekében? Csak várom, hogy Isten kinevezzen, vagy én is lépjek valamit? Az elkövetett rosszaság után a gyermek megígéri, hogy többet biztos nem tesz semmi rosszat. Nem fog hazudni, nem fog feleselni, nem fogja elmulasztani a feladatait stb. A felnőtt is ilyen gyermeki fogadkozásokkal áll sokszor az Isten előtt. Én betartom a parancsolatokat: nem lopok, nem

vagyok hűtlen, nem káromkodom, nem irigylem a másét... Van, aki azt is mondja: ha török, ha szakad, én szent leszek. Megmutatom én az embereknek, az Istennek, saját magamnak, hogy lehet szent életet élni. Véleményem szerint az ilyenekből lesznek az izzadságszagú szentek, az önjelölt szentek, a szemforgató ítélkezők, akiknek csak az a helyes, amit ők tesznek, csak az a hiteles, amit ők hirdetnek. Olyan szentek ezek, akiknek társaságában megfagy a levegő, és azt érzed, hogy Isten ítélő keze azonnal le fog sújtani rád, mert nem vagy olyan mint ők.

Az igazi szent, az nem ilyen. Talán meg se tudja fogalmazni életvitelét, magatartását. Nem is akarja különösebben, mert az mit használ? Az igazi szent nem tudja magáról, hogy az. Róla soha senki nem fogja azt mondani, hogy szenteskedő, és senki nem fog menekülni tőle. A szentsége olyan, mint a lélegzetvétel, természetes. Mellette lelkileg több és tisztább leszel, észrevétlenül.

Az igazi szent nem tükörbe nézve állapítja meg, hogy olyan vagyok, mint egy szent, hanem csak egyszerűen eladja a vagyonát, és szétosztja a szegények között. Aztán himnuszt énekel a teremtettségről és Alkotójáról, mint Assisi Szent Ferenc. Teszi mindezt azért, mert ezt tanulta Jézustól. Neki sem volt semmije, miközben a mindent birtokolta.

Az igazi szent nem ünnepeleteti magát, mert nincs ideje ilyesmire. Őt várják az ápolásra szoruló betegek. Mint Teréz anyát vagy Molnár Máriát. Nem tehet másképp, hiszen Jézus is ezt tette, még a nyugalom napján is.

Az igazi szent soha nem a miért kérdést teszi fel, hanem a hogyan. Nem azt kérdezi, hogy miért van annyi szenvedés a Földön, hanem azt, hogy hogyan lehet megoldani a gondokat, hogyan lehet enyhíteni a szenvedéseken. Jézus is erre tanította a tanítványait.

Túrmezei Erzsébet

Ma

Holnap talán az ajkam néma.
Hogy ne maradjak
szerető szóval
senki adósa;
úgy szóljak még ma.

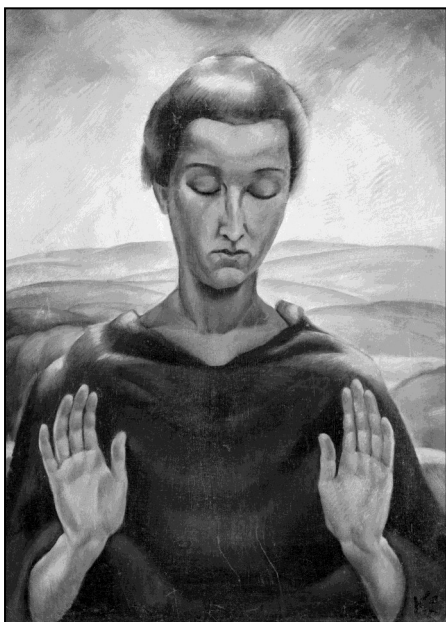
Holnap talán merev a lábam.
Segíts, Megváltóm,
hűséges szívvel
szüntelen veled
járni a mában.

Holnap talán karom se mozdul.
Ma szent örömmel
úgy tegye dolgát,
mint a Te szolgád
itt s a síron túl.

Holnap tán a szívem is hallgat.
De ma hirdesse
minden verése:
Áldom, Megváltóm,
mentő hatalmad.

A tegnapot befődte véred.
Tied a holnap.
Nekem csak mám van.
Segíts hűséggel
ebben a mában szolgálni néked!

Az igazi szent nem elméleti ember. Kicsit az is, amikor imádkozik.

Korb Erzsébet: Áhítat

De utána palántát ültet, és búzákat arat. Kenyeret tesz az asztalra, ruhákat tereget, még akkor is, amikor síró kislány kéri: „*hagyja a dagadt ruhát másra*” (József Attila).

Az igazi szent ágyoneműt cserél a kórházi ágyon, és szájhoz segíti a pohár vizet. Jót nevet a vidám szavakon, és zsebkendő után kotorász, amikor síró embert lát. Lakodalmi menetben örvendez, és fájo szívvel kísér koporsót.

Az igazi szent csecsemőt emel az ég felé, és szelíden fogja le az elhunyt szemét.

Mindezek után pedig szégyenkezve a mégis elhalasztott alkalmakért, a kereszttövében térdelve mondja: nem vagyok méltó, hogy Isten gyermeke legyek.

Magadra ismersz? De nem is ez a lényeg. A lényeg az, hogy Jézus rád ismerjen. Ő azt kéri Istentől: „*Szenteld meg őket a te igazsággoddal*”. Ennek az áldásnak erejével – nem önerőből – járhatod te is a megszentelődésnek útját, már itt a Földön, és a szentek közösségében magasztalhatod az Urat mindazzal, amit teszel az ő nevében, mások javára. És miközben ezt teszed, csak úgy „magától”, egy kicsit te is szentté leszel, hétköznapi szentté.

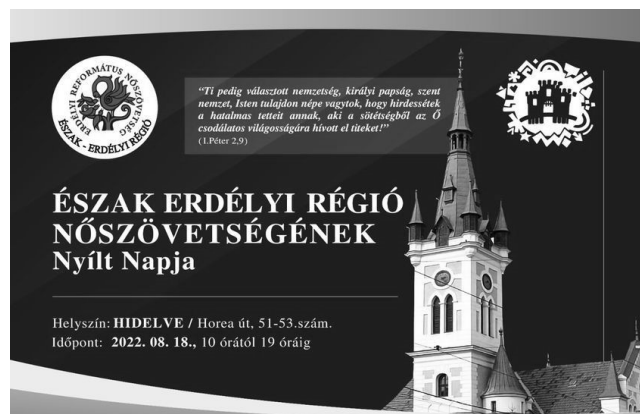
• BEREKMÉRI MELINDA

• A Kolozsvári Magyar Napok keretében, augusztus 18-án nyílt nappal mutatkozott be az Erdélyi Református Nőszövetség északi régiója. A programsorozat Kondor Enikő bacai lelkipásztornő áhítatával kezdődött, majd fórumbeszélgetéssel folytatódott, amelynek témája az *Egy lelkésznaplója* című személyes blog volt. A lelkésznapló őszintén vallott a szösszenetek, blogbejegyzések születéséről, aktualitásáról, és felolvasott belőlük. A nap folyamán érdekes és értékes előadások hangzottak el, részesei lehettünk két könyv bemutatójának. Időközben folyamatosan gyermekprogramok és kézműves-foglalkozások zajlottak: volt gyermek-istentisztelet és pizza, horgolás, quilling, társasjáték, levendulavásár. A napot zenés áhítat zárta, amelyen a hídelvei fiatalok mellett Lengyel dr. Püsök Sarolta lelkipásztornő szolgált. Köszönet a Kolozsvár Hídelvei Református Egyházközség lelkipásztorának, Szöllősi Jánosnak és az Észak-Erdélyi Régió elnökének, Szöllősi Etelkának, valamint az egyházmegyei elnököknek a színvonalas rendezvény megszervezéséért.

• Két év szünet után, 2022. augusztus 18–21. között, a Maros-Mezőségi egyházmegye Nőszövetsége, Nagy Lilike Irma elnöknő kezdeményezésére újra megszervezte a nyári bibliaiskolát Homoródfürdőn.

A négynapos tábor fő programja a bibliatanulmányozás volt, amelyet Nagy Sándor felel lelkipásztor vezetett. Emellett szabadidős tevékenységeken, kézműves-foglalkozáson vettek részt a táborozók.

• Az Erdélyi Református Nőszövetség első alkalommal szervezett bemutató programot a Marosvásárhelyi Forgatagon. Aki a Vártemplomban és környékén augusztus 26–28. között bekapcsolódott a Közép-Erdélyi Régió programjaiba, megtekinthette a kézműves és Árva Bethlen Kata életét

bemutató kiállítását, a tevékenységet bemutató kisfilmet, elcsendesedhetett a templom falai között, imádkozhatott az imaösvény nyomát követve, és még nagyon sok felnőtteknek és gyerekeknek szóló programon vehetett részt. A program koordinátora Bukovinszky-Csáki Tünde lelkipásztor, régiós elnök volt, de köszönet illeti a program szervezésében és lebonyolításában közreműködő összes munkatársat.

Ilona néni

(élt az 1900-as években)

Sokáig gondolkodtam azon, hogy ki lenne az a személyiség, aki a legjobban képviselné rovatunkban a szenteket. Jól ismert nevek kavargtak a fejemben: Szent Margit, Teréz anya, Molnár Mária, Petrőczy Kata Szidónia, Árva Bethlen Kata, Visky Júlia... Asszonyok, akik megszentelődtek abban, amit tettek. Ahogyan védtek nemzetüket, misszionáltak a pogányok között, ápolták a betegeket, magasfokon művelték a hűséget, a kitartást, türelmet, szeretetet, hitet. Példaképek a megszentelődésben. Ők sose hitték magukról, hogy szentek lennének, mégis azok voltak. De ki legyen közülük az, aki kiemelkedő, az az egy, akiről írhatnék, akinek felidézhetném életsorsát? Tanácsot kértem családomtól, barátaimtól, de mindenki más nevet mondott. Nekem pedig egyre hosszabb lett a listám, választani mégsem tudtam. És akkor eszembe jutott Ilona néni. Vagy Sára volt? Vagy Annus? Nem, mégis úgy emlékszem, hogy Ilona.

Édesanyámtól hallottam a történetét. Valamikor az 1900-as évek elején született. Sokgyermekes földműves családban egy volt a lányok közül, aki megtanult főzni, mosni, kapálni, kistestvére vigyázni. Arról álmodott, hogy egyszer megszereti valaki, és ő is megszeret valakit. Családja lesz, gyermekeket ölhet. Háztartásának ő lesz a parancsolója; konyhája patyolattiszta, kertje gaztalan, udvara tágas, hátsódudvara, istállója tele állatokkal. Készítette kelenyégjét, és hitte, hogy Isten beteljesíti álmait. Nem csalódott. Egy nap jóra való legény új házba vitte. Boldogok voltak, sok gyermekük született, úgy emlékszem, hét. Mindez mesébe illő lenne, ha nem tört volna ki a háború. Férjét elvitték, becsülettel védte a hazát, és soha nem tért haza.

Ilona néni fekete kendőt kötött. Ahogy nőttek a gyermekek, egyre csendesebb lett. Mind több kenyér

kellett volna, de egyre kevesebb jutott. Földjét kénytelen volt eladni, hiszen a nagyobb gyermekek eladósorba kerültek. A fiúk leányt vittek volna a házhoz, a lányoknak kelenyeg kellett volna. Egyre kevesebb állatot tudtak eltartani, ruhájuk megkopott, és a kenyérből egyre vékonyabb szeletet vágtak.

Az emberek szerették őket, de segíteni nem nagyon tudtak, hiszen a háború mindenkit megviselt. Mindenki örült, hogy a saját családját el tudja látni. Mégis akadt egy segítőkész, gyermektelen házaspár, aki rokonuk is volt. Jó ötletük támadt: Ilona néni a sok gyermek közül egyet adjon nekik örökbe. Így köny-

örökbefogadók, akik jót akartak, és Ilona néni, aki még mindig tanácstalan volt. Köréje gyűltek a gyermekek, mind a heten, a kisebbek a szoknyájába kapaszkodtak. Az örökbefogadásból nem lett semmi, mert Ilona néni egyik gyermekét sem tudta odaadni.

Isten gondoskodott róluk. Szegénységben, de szeretetben együtt maradt a család. Ilona néni pedig hétköznapi szentként megélte azt, amit az igazán nagy szentek is: a hűséget, hitet, szeretetet, szenvedést és önfeláldozást. Mindazt, amire Jézus tanít. Az ő neve nem jelenik meg egyetlen történelemkönyvben sem, lexikon lapjain sem találkozunk

László Fülöp: Mesét hallgató gyerekek

nyebbé válhat az életük, eggyel kevesebben lesznek.

Amikor édesanyám a történet mesélésénél idejutott, mindig elszorult a torkom. Ő is csak könnyezve tudta folytatni. Ilona néni elgondolkodott: melyik gyermeket adja oda? – Egyiket sem tudom – gondolta egyfelől. – Mégis legalább neki jobb dolga lesz – gondolta másfelől. Aztán eljött a nap. Egymással szemben

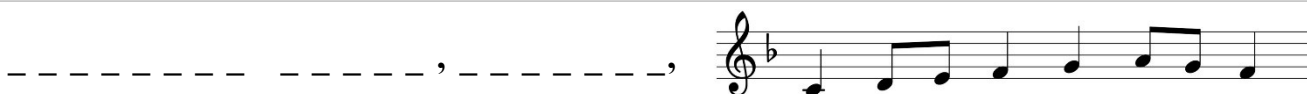
vele, és a Wikipédián sem írnak róla. De hiszem, hogy a mennyek országában számontartották.

Én még emlékszem élettörténetére, ma is hálás vagyok példaadásáért, csendes kitartásáért. Láthatatlanul is látom a feje körül a glóriát, és amíg tehetem, nem engedem, hogy megszentelt élete feledésbe merüljön.

• BEREKMÉRI MELINDA

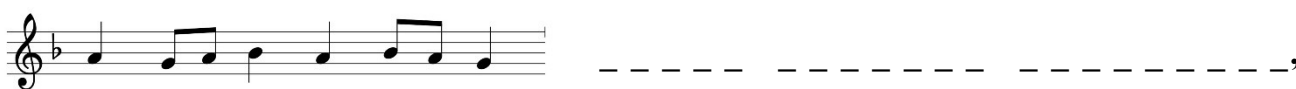
Mária és Márta magazin 2022 / 3

Kedves gyerekek! Alább egy szép ének sorait rejtettük el, amely a keresztyén életvitelről tanít. A sorokhoz rendelt dallamot fürkészsze, illetve az alatta lévő szöveget olvasva, biztosan rájősztok, hogy melyik énekről van szó.

A Bibliában sok olyan személlyel találkozunk, akik életüket Istennek szentelték. Fontos volt számukra Isten útmutatása, engedelmeskedtek neki. Bárhova mentek, bármit tettek, Istenben bíztak, az ő segítségét, tanácsát kérték. Jézus volt ennek az életvitelnek a legtökéletesebb példája, őt ábrázolja a mellékelt kép is, amint útban van Atyjától kapott feladata teljesítésére.

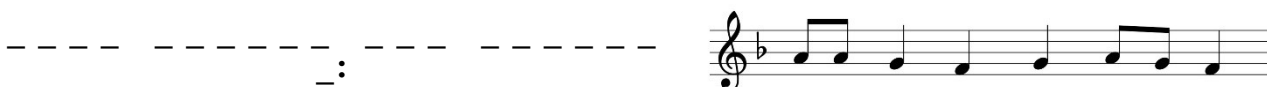
Hasonló életvitelre ma is van lehetőség, az ének első sora pontosan erről szól.

„Szentek legyetek!” – olvassuk többször is a Bibliában. Tudjuk, hogy Isten szent, de vajon mi hogyan válhatunk azzá? Hát jó hírem van! Mert mindenki, akit Isten kiválasztott, akinek az életével terve van, az szent. Hűséges Megváltónké, Jézusé vagyunk, aki drága vérén váltott meg. Nem marad más hátra, minthogy örömmel, bátran, szeretetben, egyszóval szentül éljünk, s Jézusra tekintve, ennek az Isten által megálmodott életnek árásszuk a jó illatát.

Az ének második sora is erre buzdít!

Az ének harmadik sora

az Istennek buzgón engedelmeskedő ember képét rajzolja meg, aki nem latolgatja, hogy érdemes-e az Ő akarata szerint élni, hanem bízik benne, rábízza egész életét, s szavának bátor hittel engedelmeskedik.

Lényeges része volt Jézus Krisztus megváltói munkájának Isten nagyságos dolgainak a megismertetése, az, hogy szavaival és tetteivel oktasson.

Amikor az ének negyedik sorát énekeltük, ezt kérjük tőle mi is.

Rövid, de annál fontosabb kérés az ének zárósora.

A fent említett „tananyag” számunkra egyik igen fontos részéről van szó, amit Jézustól lehet a legjobban elsajátítani. Egy alkalommal a tanítványok is erre kérték Őt.

Márai Sándor

Erősítő

(regényrészlet)

Az Atya, Fiú, Szentlélek nevében. Ámen. Szeretett testvérem az Úrban. Az ember, aki ezt az írást elviszi hozzád, eretnek, de tisztességes ember. Franciaországon át megy, lovas kocsival, cserzett bőr és burgundi vászonholmit visz Burgosba, ahová tavasszal érkezik, ha útközben ki nem rabolják. Neve Giovanni Manzoli, Ciprusban született, tehát levantei származású, így semmi nem biztos. Reméli, hogy Burgosból Madridon és Toledón át nyár derekán eljut Ávilába. Fogadd őt szívesen, de elővigyázatosan. Ha megkapta ezt az írást, cselekedj belátásod szerint: égesd el, vagy add át a rendfőnöknek, aki, ha ezt hasznosnak véli, eljuttatja a Szent Inkvizíciónak Toledóba. Ez, mint minden egyéb, az Úr kegyelmétől függ, én már nem tehetek semmit.

Genf városából írok, Helvétiből, tél végi időben. Fogvacogva írok, mert a tél itt zúzmarás, a tavaszelő is didergető. A szobák fala vastag, mégis fázom. Ennek egyik oka, hogy nincs pénzem elég-séges tüzelőt vásárolni. De belülről is fázom, ami rosszabb. Most elmondok mindent, sorjában.

Február derekán indultam el Rómából, mert nem volt már ott számomra tennivaló. Társaim és vendéglátó gazdaim a székházban úgy vélték, mindent tudok, amit tudnom kell és hazamehetek. A búcsú barátságos volt.

Hosszú gyaloglás és szeke-rezés után ideértem, Genf városába, ahol állást találtam. Egy könyvnyomtató műhelyben alkalmaztak. Helyesbíttem a hibás betűket, melyek belecsúsznak a szövegbe. Ez néha gyötrelmem, mert a szöveg legtöbbször tele van eretnek célzásokkal. De nem tehetek mást, meg kell élni.

Ávilába nem megyek többé vissza. Megértem, hogy elrémülsz és keresztet vetsz, amikor ezt olvasod. Azért írok, hogy elmondjam, mi az oka a távolmaradásnak. Elsőbben küldd vissza Manzolival a két lepedőt, melyeket nénémnél, a szent életű Elenánál hagytam. Mondd meg neki, hogy sokat gondolkodok reájuk és kérem, a szentségre való törekvésben, amihez van hajlamossága, legyen mértéktartó, ne akarja utánozni a mi Terezánkat

Ávilában, aki belebetegedett az erőlködésbe. Mert nem lesz mindenki szent, aki szeretne lenni.

Sokat gondolkodok reájuk, testvéreimre, és most is sírhatnékom van, amikor ezeket a sorokat írom. Hiszen bizonyossággal tudom, hogy ebben a földi életben már nem lesz érkezésem találkozni velük. Lehetséges, hogy a túlvilágon látjuk egymást, de ez nem egészen biztos. És ki tudja, mi lesz addig? Ezért küldd el a lepedőket, mert nincs már semmim, és erre a holmira idegenben is szükségem lehet. Senor Alvarez, a kerégyártó, tartozik negyven realesszel, amit három év előtt adtam neki kölcsön, amikor férjhez adta leányát, a szép Elvirát – kérd el tőle ez a summát és küldd ide, kamatokkal. Van még egy sarum letétben a rendház kapusánál, erre is szükségem lenne, ha ugyan el nem itta. Más egyebem már nincs ezen a földön.

*

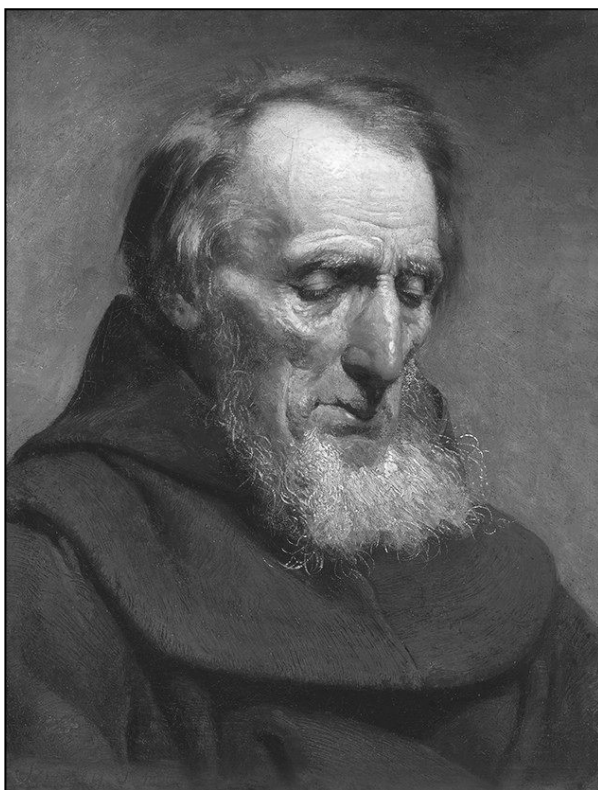
Rómába két esztendő alatt, az Úr 1598. esztendejében, szerencsésen megérkeztünk zárandoktársaimmal. Nápolyon át mentünk, de nem maradtunk ott, csak meg-

háltunk a kikötőben, mert híre járt, hogy megint dögvész és ragály garázdálkodik a városban, és a vicekirály ebben az időben nem fogadott zárandoknépeket. (...)

Már útra készen voltunk zárandoktársaimmal, hogy a Via Appián át elinduljunk Róma felé, amikor két megrendítő hír sújtott le reánk: a vész hír, hogy öfelsége, II. Fülöp, a mi nagy királyunk elhalálozott az Escorialban, ahová hordszéken vitték Madridból, mert már gennyessebes volt a lába és nem bírta a hintó rázását, sem a nyeret. És a másik, még ennél is fájdalmasabb, iszonyatos hír, hogy Nantes városában a hitcserélő francia király, bizonyos Henrik meghirdette a tévtant, amely megengedi, hogy a katolikusok békésen éljenek együtt a hugenottákkal. Nem tudom el-

mondani, melyik hír hatott reánk, szegény spanyol zárandoknépségre, megrendítőbb és lesújtóbb váratlansággal. (...) Október vége felé járt az idő, amikor gyalogszerrel, útközben litániákat énekelgetve, száritott, szagos halat és silány olasz kenyeret majszolva, a mi kasztíliai borainkat meg sem közelítő Vezúv környéki lőrét iszogatva, megpillantottuk Szent Péter templomának kupoláját.

Nem tagadom, nagy pillanat volt ez. A kupolát nemrég, nyolc év előtt avatták fel, és a látvány hatással volt reánk, spanyol zárandokokra. Meg kell mondjam,

Szinyei Merse Pál: Barát

akármilyen sajnálatos, ilyen látnivaló még Spanyolországban sincsen, igen, meghalad mindent, amit Toledóban vagy Ávilában látni lehet. Máskülönben nem mondhatok Rómáról semmi jót. A város piszkos, építkezéshez nem értenek, ritkán látni érdekes vagy tetszetős épületet. A lakosság lármás és hajlamos az utcai ődöngésre. Az emberek inkább az utcán élnek, mintsem az otthonukban, amire minden okuk megvan, hiszen ezt a várost a múlt időben sokszor kirabolták. Az otthonok sivarak. A városfalak torzképei csak a mi gyönyörűséges ávilai bástyáinknak, hiszen Aurelian, aki megkísérelte, hogy falakkal kerítse Rómát, nem értett a falépítéshez. A városfalakon belül akad a pogány időkben néhány középület – templomfélék, aztán egy nagy cirkusz romjai, ahol a keresztényeket gyilkolták a pogányok vademberek módjára, vadállatok segítségével, nem olyan emberségesen mint mostanában, amikor már a keresztények gyilkolják a keresztényeket. Láttam Rómában diadalíveket is, aztán más ilyen omladékos, törmelékes feleslegességet. Bejártam jó néhányszor a várost, de nem mondhatom, hogy láttam valamit is, amit érdemes lenne megemlíteni. A pogány időkben itt maradt épületeket szerencsére kezdi lebontani az idő. De a rómaiak sem restek, lopkodják a nagy cirkuszból, a régi templomokból és középületekből a nehéz termésköveket, hogy új palotákat építsenek a korunkbeli nagyurak számára. De ebben sincs öröm. És mocskos Róma, az utcákon folyik a szennyvíz.

*

Őszentségét mi, spanyol zarándokok, csak elmenőben láttuk, a tömeges kihallgatás egyik pillanatában, amikor beengedtek bennünket is a székesegyházba. Először láttam életemben eleven pápát, és elhiheted, hogy ágaskodtam és figyeltem. Nem tudom elmondani neked az izgalmat, amely eltöltött, amikor megpillantottam Őszentségét. Nem is reméltem, hogy életemben valaha ilyen kivételes ajándékban lesz részem. Trónuson ült, hat alabárdos vitte vállán a trónszéket. Lassan haladtak a tömegben. Tiara volt a fején és gazdag hímzésű ornátus a vállán. Sovány, öreg ember, van valami egészségtelenül sápkóros az arcában. A mérhetetlen nagy templomi térség zsúfolt volt, a zarándokok, aztán a római nép, amely a délutáni órákban már nem tudott mit csinálni az idejével, megtöltötte a templomhajót.

Egy oszlop mellett állottam, zarándoktársaim között, akik hitbuzgó izgalomban fegyelmetlenül viselked-

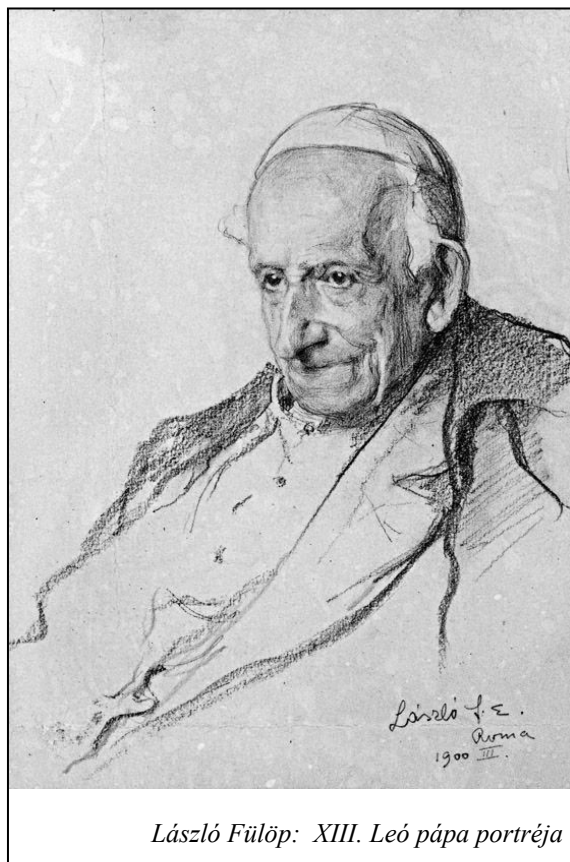
tek; egyesek ágaskodtak, mások csuklottak, vagy bábmészán majsztolták a lepényt, ami ebédre maradt a tarisznyájukban, csámcsogtak és érthetetlen szavakat kiáltottak. Türtöztettem magam és úgy tettem, mint aki áhítatos. A valóságban, ezekben a percekben, hiányzott lelkemben az igazi áhítat.

Mert a jelenség, akit vállukon vittek az alabárdosok, a fejdíszes, ornátusos alak a trónszéken, közelebb más volt, mint ahogy a pápát elképzeltem: olyan volt, mint egy ember. Ez meglepett, mert együgyű módon valami mást vártam. Amikor elhaladt előttem a menet, ágaskodtam, hogy jobban lássam. Iparkodtam a szemébe nézni. De nem pillantott senkire, a hívők és a zarándokok felett, mereven bámult maga elé. Máshová nézett, de hová?... Az égre? Vagy a pokolba? A másvilágra, ahol a boldogok vannak, akik már üdvözültek? Akárhogy forgattam a fejem, nem láttam mást, csak egy embert. És megborzonek, mert átjárta testem a félelmes tudatosság, hogy olyan embert

látok, akinek joga van oldani és kötni. El tudja választani a rosszat a jótól. Meg tudja különböztetni, ki a hívő és ki az eretnek. És csalhatatlan biztonsággal tudja, kit kell máglyára küldeni. (...) Én, a méltatlan kis karmelita szerzetes, ezekben a pillanatokban tetőtől talpig átéreztem, hogy nincs más, amit mi, bűnös emberek kérhetünk és remélhetünk, mint a Hit, a föltétlen Hit, amely nem kérdez, nem vitatkozik. És nincs nagyobb bűn, nincs esztelenebb embertelenség, mint az eretnekség. Ezért elhatároztam, hogy most már minden megmaradt időmet és erőmet az eretnekek kinyomozására, felderítésére és megsemmisítésére fordítom.

Ez történt velem, az Úr 1598. esztendejében, október hónapjában, tehát tizenhat hónappal ezelőtt, Róma városában, Szent Péter templomában, délután hat és fél hét óra között.

Aztán hazamentünk zarándoktársaimmal a szállásra, amelyet római rendházunk vezetősége kiutalt nekünk. Litániákat énekeltünk, majd később egyesek bort ittak és elmentek kószálni a sötét római utcákon, mert az ember gyarló. De én lefeküdtem a szalmazsákra, fejemre húztam a kámszát és rögtön elaludtam. Hosszan és nyugodtan aludtam, mert végre tudtam, miért élek. (...)

László Fülöp: XIII. Leó pápa portréja

Rejtvényünkbe a IV. században élt egyházatya, Ágoston egyik szép bátorítását építettük be: „**A hit azt jelenti, hogy az ember elhiszi, amit még nem lát. Ennek a ...**” – folytatás a rejtvényben.

Vízszintes:

1. A beépített idézet első részlete, 12. Az

1Sám 2,9 szerint őket megoltalmazza az Úr, 13. Nagy kiterjedésű amerikai félsziget, 14. Veszély idején a pince ilyen helyé minősül, 15. Mannamorzsák! 17. Harangot készítő szakember, 18. Fél gomb! 19. Lendülete, 21. Japán folyó, 22. Az arany vegyjele,

23. Vissza: gyümölcsösök, zöldegesek kora tavaszi károkozója névelővel, 25. Ízekre szed, 27. Munka közben szabó teszi, 28. Egykor nálunk is elterjedt szovjet gépkocsi-márka, 29. Az óhéber naptárban az év első hónapja volt (2Móz 13,4), 30. Régi füzet, 31. Határtalanul bátor! 32. Arany János Családi kör című versében említett fa, 33. Vissza: jegyzék, névsor, 34. Mezőzáhon egész sor van belőle, 35. Zenei jelzés rövidítése, 37. Izomdarabkák! 38. Vissza: mezősegi település Szászrégen közelében, 40. Ma románul, 41. Istenfélő júdeai király (1Kir 15,11-14), 42. Könyörület, 45. A Péternek ígért kettős szolgálat (Mt 16,19), 48. Szent Ágoston édesany-

ja. A gyermekéért imádkozó édesanya szép példaképe.

Függőleges:

1. Így is nevezik a vőfélyt, 2. A csésze is ilyen edény, 3. Személyes névmás, 4. Vissza: 1832–1913 között élt világhírű magyar nyelvész és utazó: Vámbéry ..., 5. Szicíliai tűzhányó, 6. Portugál és osztrák autók jelzése, 7. Étél és választás egyaránt lehet, 8. Régiesen: énekel, 9. Becézett István, 10. Gőz betűi keverve, 11. Ablakkeret! 12. A beépített idézet második részlete, 16. Az idézet befejező részlete, 19. Teherautó-márka az egykori NDK-ban, 20. Kifeldozott állati bőr névelővel, 22. Vissza: a Péter név jelentése (Mt 16,18), 24. Jövedelem után fizetjük,

26. Házörző állatunk régi megnevezése, 27. Régi, ma ismét divatos magyar férfinév, 29. Az apostol szó rövidítése, 30. Tíz betűi keverve, 32. Sötétszürke közet mutató névmással, 33. Szarvasmarhák kedvenc téli eledele névelővel, 35. Ez az anyag egyaránt lehet növényi és ásványi eredetű, 36. Testünk 40%-át ilyen szövet alkotja, 38. Nagyon öreg, 39. Óriáskígyó, 41. Vonatkozó névmás, 43. Hazai autók jelzése, 44. Mázdarábkák! 46. Országútjaink jelzése, 47. A tantál nehézfém vegyjele.

Megjegyzés: A bibliai nevek a Károli fordítás szerint írandók.

Készítette: Zöld György

	1	2	3	4	5	K	6	7	8	9	10	11	
12							13						
14				15		16		17					J
18			19				20		21			22	
23		24				25		26			27		
28					29					30			
31				32					33				
34			35					36				37	
N		38			39		40				41		
42	43					44		45		46			47
						T	48						

A jó gazdasszony holtig tanul

Szilvakrémleves tejszínhabbal

Hozzávalók: 1 kg szilva, 3 dl víz, 2 tk. őrölt fahéj, 1 db vaníliarúd, 1 tk. őrölt szegfűszeg, 1 db citrom reszelt héja, 1 ek. méz, 1 kis pohár natúr joghurt.

Elkészítés: A szilvákat megmossuk, elfelezzük és kimagozzuk. Egy lábosba tesszük a gyümölcsöt, felöntjük a vízzel, hozzáadjuk a fahéjat, a vaníliarudat, a szegfűszeget és a citrom reszelt héját. Amikor a szilva megfőtt, levesszük a tűzről a levest, botmixerrel homogén állagúvá turmixoljuk, majd hozzáadjuk a mézet és a joghurtot. Az elkészült szilvakrémlevest jól lehűtjük, és tejszínhabbal kínáljuk.

Sütőben rántott karfiol

Hozzávalók: 1 db karfiol, só, $\frac{2}{3}$ bögre zsemlemorzsza, 1 tk. őrölt pirospaprika, bors, fél bögre reszelt sajt, 2 db tojás, olaj.

Elkészítés: A karfiolt rózsáira szedjük, enyhén sós vízben forrástól számítva 4-5 percig főzzük, hogy roppanós

maradjon. Leszűrjük és rögtön hideg víz alá tesszük. A zsemlemorzsát összekeverjük a pirospaprikával, a borsal és a reszelt sajttal. A tojásokat pedig egy másik tányérban felferjük. A karfiolokat először a tojásba mártjuk, majd a fűszeres-sajtos zsemlemorzsával panírozzuk. Egy tepsit sütőpapírral kibélelünk, vékonyan meglocsoljuk olajjal, elrendezzük rajta a karfiolokat. 200 fokra előmelegített sütőben 20-25 perc alatt készre sütjük.

Szilvás rétes

Hozzávalók: 35 dkg liszt + a nyújtáshoz, 3 ek. olaj, 2 dl langyos víz, só, 70 dkg szilva, 4 ek. cukor, 4 ek. zsemlemorzsza, 1 tk. őrölt fahéj, 4 ek. vaj, 1 ek. fahéjas porcukor.

Elkészítés: A szilvás rétes elkészítéséhez a lisztet, az olajat, a sót és 2 dl langyos vizet kézzel lágy tésztagolyóvá gyúrunk. Frissen tartó fóliába csomagoljuk, és legalább 1 órára betesszük a hűtőbe.

A szilvát megmossuk, kettévágjuk, kimagozzuk. Megszórjuk a cukorral, a fahéjjal és 2 evőkanál zsemlemorzsával. A tésztát lisztezett konyharuhára tesszük, és kézzel vékony, kb. 40x40 cm nagyságú négyzetlapra kihúzzuk. A vajat megmelegítjük, a felével megkenjük a tésztát, és rászórjuk a maradék zsemlemorzsát. A szilvát a tészta alsó harmadára szórjuk, két oldalát kicsit behajtjuk, és a tésztát a konyharuha segítségével feltekerjük. A sütőt 200°C-ra előmelegítjük. A tepsit kivajazzuk, és ráfektetjük a tésztát úgy, hogy az összeillesztés alulra kerüljön. Megkenjük vajjal, és a sütőben kb. 25 percig sütjük. Közben többször átkenjük a vajjal. Hagyjuk kihűlni. Tálaláskor megszórjuk porcukorral, felszeleteljük. Fahéjas tejszínhabot kínálhatunk hozzá.

Sík Sándor

Ó tiszta csend!

Hallgass el egy kicsit, te mocskos utcalármal!
Legyen ablakod, ajtód, a füled is bezárva;
És állítsd el a rádiót.
Lelkem, celládba térj s földig zuhanni engedd
Figyelmed függönyét, úgy ünnepeld a csendet
És benne minden földi jót.

Hallgatva ünnepeld csendjét az értelemnek,
Melyben a gondolat villámai teremnek,
A zengő percek ihletét,
Melyben kibomlanak a lélek mérhetetlen
Arkangyal-szárnyai, s szóban elérhetetlen
Zenét suhog a szent setét.

A hallgatást idézd, a szívek drága csendjét,
Amelyben megfogan a két-malasztú szentség:
Hűség, barátság, szerelem.
Ó sírig és síron túl mosolygó szent szövétnek,
Amely odalent nőttél a lét előtti létnek
Hangtalan örvényeiben!

És csukló térdeden imádd a csendek csendjét,
Amelyben önmagával beszél a Végtelenség,
A hallhatatlan hallható.
Térden virraszt az éj és mindeneken csend ül,
Amikor a magát megtárho Végtelenből
A föld szívére száll a szó.

Emlékszel: Hóreben, barlangja odujából
Milyen borzongva leste a zörd Illés, a látó,
Az Istent, aki elvonul.
Milyen hiába leste sebes szél viharában,
A földrengésben is, a tűzben is hiában:
Suttgó szellőn járt az Úr.

Gépkattogása közt a rohanó jelennek
Engedj, ó tiszta csend, csendje a Végtelennek,
Egy pillanatnyi pihenést.
Hagymázos homlokom lágy ujjaiddal főd el,
Leheld be lelkemet templomi hűvösöddel:
Csak az él, aki benned él.

Csak az él, akiben a lélek tiszta csöndjén
Némán izzani kezd a titokzatos tömjén
S füstjén az Angyal megjelen.
És ámuló szeméről a fátylakat leoldja,
Az Angyal, az Istennek alázatos heroldja:
A csend-foganta Kegyelem.

